

Ze is geweldig

Ze was niets veranderd, had nog altijd die open blik en stralende ogen. Lotte keek nog een keer naar de foto van Sabine op de cultuurpagina van de regionale krant. Victor had de aankondiging voor de opening van de expositie van haar vroegere buurmeisje op haar bureau gelegd met de vraag of zij ernaartoe wilde voor een artikel. Hij zou Geert meesturen voor de fotoreportage. Ze had niet geantwoord, maar haar hoofdredacteur bleek niet gevoelig voor haar aarzeling. Ze was wel nieuwsgierig naar Sabines schilderijen, maar ging ze het liefst een keer anoniem bekijken. Ze staarde voor zich uit. Zag Sabine voor zich toen ze amen op de lagere school zaten. Hoe ze naar haar moeder op de speelplaats rende, zwaaiend met haar rapport. Natuurlijk was buurvrouw José, laaiend enthousiast. En dat terwijl Lotte de juf duidelijk had horen zeggen dat Sabines resultaten haar een beetje waren tegengevallen. Maar José was als altijd vol lof en haar ver dragende stem zorgde dat iedereen dat mocht weten. Had ze haar ooit anders gezien over de prestaties van haar dochter? Sabine kon goed leren, goed tekenen, goed dwarsfluit spelen. Sabine kon eigenlijk alles. Haar eigen moeder was nooit zo scheutig met complimenten, zelfs niet die keer toen de juf had gezegd dat ze goed was vooruitgegaan. En al helemaal niet in het bijzijn van andere moeders.

Het is benauwd in haar zolderkamertje. Haar moeder heeft haar naar boven gestuurd om blokfluit te oefenen. Beneden maken haar jongere broertjes veel te veel herrie. En ze heeft nog niet geoefend deze week. Zuchtend zet ze de partituur op de muziekstandaard en begint te fluiten. Het is lastig, het klinkt niet, het moet opnieuw en weer opnieuw. Maar ze heeft nog een paar dagen voor het weer les is. Nog een paar toonladders en dan stopt ze voor vandaag. Als ze haar fluit opbergt, hoort ze de dwarsfluit van Sabine. Even later wordt de muziek begeleid door de piano. Klaas, Sabine's vader, weet ze. Het klinkt prachtig.

Lotte legde de foto opzij en probeerde zich op haar werk te concentreren.

Tijdens de redactievergadering aan het eind van de ochtend probeerde ze onder de opdracht uit te komen, maar liep daarbij tegen een muur van onbegrip bij haar collega's. Was zij niet degene die Kunstgeschiedenis had gestudeerd voor ze de journalistiek inrolde? Niemand behalve zij had kennis van zaken en bovendien had iedereen het druk. Victor schoof twee uitnodigingen naar haar

toe, ook hij had een andere afspraak, misschien had haar Bart wel zin in een feestje.

Lotte grinnikte inwendig. In een feestje altijd ja, maar vast niet in eentje in een kunstgalerij. Toch stopte ze de kaarten in haar handtas.

Die avond belde haar moeder. Ze had het artikel ook gelezen. Ja, Sabine had altijd fantastisch kunnen tekenen. Of Lotte zich de kunststukjes bij José en Klaas aan de muur in huis kon herinneren?

Natuurlijk herinnerde ze zich die. Hoe zou ze die ooit kunnen vergeten?

José had in die tijd vast een fortuin uitgegeven aan het inlijsten van de kunstwerkjes van haar dochter.

‘Ik ga voor een artikel in ‘Stijl’ kijken hoe haar werk er nu uitziet.’ Het was eruit voor ze er erg in had.

‘O wat leuk, het lijkt me enig om Sabine terug te zien.’

Er viel een stilte, die lang genoeg duurde om ongemakkelijk te worden. Met een smoesje beëindigde Lotte het gesprek.

Bart lag languit op de bank naar een actiefilm te kijken toen ze hem later die avond vroeg of hij meeding naar de opening van de expositie.

‘Ik? Waarom? Je kunt beter je moeder meenemen. Dan ziet ze die mensen van vroeger nog eens.’

Als hij dat vond, waarom zij dan niet? Hoe meer ze erover nadacht, des te meer ze zich schaamde. Gunde ze haar moeder dan geen pleziertje?

Haar moeder zou zich vast geen rol als muurbloempje aanmeten. Ze zou eerder als een bulldozer haar omgeving op een vriendelijke manier platwalsen.

Na een nacht dubben en draaien belde ze de volgende ochtend haar moeder.

Die reageerde op haar eigen, fijnzinnige wijze: ‘O leuk, ik dacht dat je het nooit ging vragen.’

Ze waren op weg naar de expositie. De auto leek vol. Vol moeder die herinneringen ophaalde aan hun vroegere burens. Aan kinderpartijtjes, bij elkaar in de tuin spelen, samen in het zwembad liggen op hete zomerdagen, maar ook aan de gezellige bridgeavonden die moeder met vader en Klaas en José tot diep in de nacht hadden gehad, tot lang nadat Lotte met haar familie verhuisd waren, maar

die uiteindelijk noodgedwongen stopten na het overlijden van vader.

Lotte liet de verhalen over haar heen komen. Ze kende ze. Op haar vraag hoe zo een hechte vriendschap over kon gaan, had haar moeder geen antwoord. Haar waterval stopte.

Galerie Oudenhaeghe lag net buiten het centrum van de stad. Het was een smal, oud kantoorpand, geklemd tussen vergelijkbare gebouwen. Alleen de gouden plaat met de naam in zwarte ouderwetsogende letters, verried dat hier een galerij huisde. Via twee opstapjes gingen ze door de openstaande deur. De Van Notenkostuums, Molenaarjaponnen en Vuitonhandtassen ontlokten haar moeder een gesmoorde ‘Oei, kan ik zo wel binnen?’ Ze wees naar haar Bijenkorfjurk.

Resoluut nam Lotte haar bij de arm en duwde haar richting garderobe. Toen een gastheer hun jassen had aangenomen, werden ze in de monumentale hal naar de statige trap verwezen. Aan de muur hingen ingelijste affiches van eerdere tentoonstellingen. De stroom bezoekers volgend, kwamen ze in een grote zaal. Het was er druk. Oubers met dienbladen vol glazen liepen af en aan.

‘Zie je José? Die is hier vast ook. Als je haar ziet, moet je het zeggen.’

‘Tuurlijk,’ zei ze. Maar nu nog niet, dacht ze. ‘Mam, ik moet werken.’ Ze duwde haar moeder de catalogus in de handen en leidde haar naar een wand met schilderijen. ‘Ik ben zo terug.’

Ze vond Geert bij de ingang van de zaal. Hij stond bij een collega-fotograaf en een journaliste. Als een paar vervelende wespen probeerden ze de aandacht te trekken van Christa Voets, de galeriehoudster, maar werden afgewimpeld. Aanvragen voor interviews en foto’s konden worden ingediend bij een suppoost verderop in de zaal.

Lotte en Geert zochten de suppoost, die hen inroosterde in het programma van de kunstenaars. Daarna zocht Geert een goede plek om het officiële gedeelte vast te leggen.

Lotte liep terug naar waar ze haar moeder had achtergelaten. Onderweg dwaalden haar ogen dwaalden langs de panelen met schilderijen. Ze werd aangetrokken door de intense kleuren en explosieve kracht die ze uitstraalden. De brede penseelstreek en de donkere kleuren maakten haar nieuwsgierig naar de ziel van de kunstenaars.

‘Fantastisch hè? Ze was als kind al een talent.’ Haar moeders stem. Ze stond met een paar andere grijze dames bij een paneel een eindje verderop. Hoewel haar moeder nooit enige affiniteit met abstracte kunst had gehad, was Lotte niet verbaasd over haar geestdrift. Geveinsd? Of misschien dit keer toch niet.

‘Goedemiddag dames. Mam, ga je mee richting podium, de toespraken beginnen zo en je

wil toch alles goed kunnen horen? Excuseer ons.’ Met een vriendelijke knik draaide Lotte zich om. Haar moeder volgde ongewoon gedwee. Op een paar meter afstand zag ze José. Ze stond te praten, maar zodra ze hen in het oog kreeg, kwam ze hun kant op. Het had geen zin haar te ontwijken.

‘O Sara, je bent er ook? Wat enig.’ Ze zoede moeder omstandig op beide wangen. ‘Dat is lang geleden. Alles goed met je?’ Maar voordat moeder kon antwoorden, riep ze: ‘Heb je al iets van Sabines werk gezien? Ik snap niet hoe ze het doet. Het is zo geweldig en altijd origineel!’

Ze was geen haar veranderd.

‘Ja, ik stond net daar te kijken.’ Ze wees. ‘Bij ‘Broken moments’ Ze gebruikt wel bijzondere kleurschakeringen. Ook de dieptewerking in dat schilderij vind ik heel bijzonder.’

Jeetje, haar moeder deed of ze er verstand van had.

Een man op het podium bevrijdde haar van de opwellende ergernis door aandacht te vragen voor de officiële opening.

‘Ik zie jullie nog wel’. Zachtjes verdween José richting podium. Ze had natuurlijk alle recht vooraan te staan.

Ze vonden een plaatsje in de hoek vooraan, niet ver van Geert en een paar andere journalisten. Sabine stond bij een bloemstuk aan de zijkant van het podium. Ze droeg een verschoten spijkerbroek, een coltrui, waar haar hoofd nog kleiner door leek. Haar gezicht vertoonde lijnen, haar ogen straalden niet zoals op de foto in de krant.

Christa Voets tikte op de microfoon. Dat leek het signaal waarop het geroezemoes langzaam overging in gefluister. Toen werd het stil.

‘Goedemiddag dames en heren.’ Daarna volgde een heel exposé over Sabines opleiding, over de veelzijdigheid van haar werk en last but not least over hoe blij ze was dat zo een veelbelovende, jonge kunstenaars haar werk in haar galerie wilde tentoonstellen.

Sceptisch bedacht Lotte dat de superlatieven nog altijd aan haar vroegere buurmeisje leken te kleven.

Moeder stootte haar aan: ‘Mooie vrouw, maar als kind was ze al mooi.’ Natuurlijk zei ze het net iets te hard.

Lotte vergat haar ergernis meteen bij het horen van Sabines zachte, diepe stem. Precies zoals in haar herinnering.

‘Dank je, Christa. Ik ben heel blij dat je me de mogelijkheid hebt gegeven voor deze expositie. Door de manier waarop jullie de tentoonstelling hebben ingericht, komen mijn werken

goed tot hun recht. Ook ben ik enthousiast over de mooie catalogus. Dank aan u allen, voor de belangstelling. Ik hoop van harte dat u zult genieten van mijn werk. U heeft nog volop de tijd vandaag en de komende maand om alles goed te bekijken. Ik wens u allen veel plezier.'

Na luid applaus zwollen de stemmen weer aan. Langzaam zochten de mensen hun weg naar de schilderijen.

Lotte keek op haar horloge. Ze had een half uur, dan was het haar beurt voor het interview. Ze hadden tien minuten gekregen- niet lang - maar er waren nog meer gegadigden. Samen met Geert besloot dit half uur dat hen nog restte om een paar schilderijen uit te zoeken die geschikt zouden zijn als illustratie bij het artikel. Liefst samen met de artiest. Ze liepen langs de panelen. In het begin volgde moeder hen nog, maar Lotte stelde opgelucht vast dat ze al snel haar eigen weg ging.

'O Lotte, wat fijn je te zien. Je ziet er goed uit. Hoe is het? En met je moeder? Vanaf het podium zag ik dat ze er ook is. Wat leuk.'

'Goed, goed.' Lotte blokte het spervuur aan vragen af. Ze had niet tien minuten gekregen om over haar privéleven te keuvelen. In plaats daarvan wilde ze weten welke kunstenaars Sabine inspireerden, of daar ook oude meesters bij waren. Ze had immers Kunstgeschiedenis gestudeerd. Hoe was ze geëvolueerd van figuratieve naar abstracte kunst? Had ze les gehad van hedendaagse kunstenaars? Of had Sabine geen gerichte kunstopleiding gevolgd? In haar research had Lotte dat niet kunnen vinden.'

Geanimeerd vertelde Sabine hoe haar passie voor het schilderen was gegroeid. Maar bij deze laatste vraag stokte ze, kuchte even.. 'Mijn opleidingen na de middelbare school waren niet echt een succes te noemen. Mijn Kunstgeschiedenis heb ik niet afgemaakt. Een dosis geluk, de juiste mensen op mijn weg en mijn talenten hebben me zover gebracht.' Ze keek op haar horloge. 'Je wilde nog een paar foto's maken van mij met een schilderij?' Ze knikte naar Geert, eentje is wel genoeg. Er staan nog meer mensen te wachten. Van mijn werk maak je er zo veel je wil. Leg je me je artikel voor publicatie nog eens voor?'

'Natuurlijk.' Lotte was verbaasd. Vanwaar die haast? Ze hadden toch nog even?

Sabine stond op. Lotte en Geert volgden haar naar de zaal voor de foto.

Na de foto haastte Sabine zich naar de volgende journalist. Geert ging naar huis. Lotte liep nog eens relaxed langs alle panelen. Ze moest bekennen dat ze onder de indruk was. Veel schilderijen hadden

iets duisters in zich. Waarom? Sabine was tijdens het interview terughoudender geweest dan ze had verwacht. Ze stond geïnteriseerd naar een schilderij te kijken toen iemand op haar schouder tikte.

‘Vind je het mooi?’

Al zou ze het niet mooi vinden, tegen de moeder van de maakster kon ze geen nee zeggen, zelfs niet als ze José heette. Maar ze hoefde niets te zeggen, want Sabines moeder ratelde al verder. Ze had gehoord dat Lotte hier als journaliste was. Hoe heette dat blad ook al weer? O ja, ‘Stijl’. Had zeker een bescheiden oplage, want ze had er nog nooit van gehoord. ‘Maar alle kleine beetje helpen, hè?’ Een artikel over de expositie zou de bekendheid van haar dochter zeker vergroten. Sabine was geweldig goed bezig. Wie had dat kunnen denken dat haar dochter nog eens zou exposeren in deze statige galerie. Ze was hier vaak met Klaas geweest, hij kende Christa van vroeger. Sabine deed regelmatig mee aan kunstwedstrijden, had al eens een eervolle vermelding gekregen. Was onlangs nog genomineerd voor de prijs van ... hoe heette die wedstrijd ook alweer. Lotte had er vast van gehoord. Nee, ze kwam er niet op. En nu deze tentoonstelling. Dat had Christa goed geregeld. Lottes artikel zou ook vast goed worden. Met haar oude buurmeisje had ze daar alle vertrouwen in. O, en nu moest ze zich excuseren, want daar stond nog een verre suikerneef die iets deed met kunst. Ze drukte een kus op Lottes wang en verdween.

Lotte kreeg niet de kans iets te zeggen.

Ze ging op zoek naar haar moeder. Vond haar bij een raam, waar ze naar buiten stond te staren naar de regen die het zicht op de pittoreske gracht vertroebelde.

‘Heb je genoeg gezien?’

‘Het is mooi. Ze is goed.’ Moeder klonk mat.

‘Heb je José nog gesproken?’

‘Ja, heel even. Toen brak ze het gesprek af omdat ze per sé een belangrijke man in driedelig pak moest spreken.’

Klinkt bekend, dacht ze.

‘Het zal mijn Bijenkorfjurk wel geweest zijn.’

Lotte dacht aan de spijkerbroek en coltrui van Sabine.

Sabine had niet via mail gereageerd op de proefdruk van het artikel. Ze had gebeld. Niet omdat ze ontevreden was, integendeel, ze was er dolgelukkig mee. Ze had het heel plezierig gevonden met iemand te werken die haar van vroeger kende. Het had haar een vertrouwd gevoel gegeven. Maar

wat wisten ze eigenlijk van elkaar? Ze moesten nodig eens bijpraten. Lotte was best nieuwsgierig naar het privéleven van Sabine en ze hadden in een restaurantje net buiten de binnenstad afgesproken.

Ze zaten net aan tafel toen haar telefoon ging. Bart. Of ze wist waar Jaspers turnkieren lagen. Natuurlijk had hij niet goed gezocht en vond hij ze op haar aanwijzingen.

‘Mannen.’ Ze lachte naar Sabine. ‘Hulpeloos zodra mams van huis is. Heb jij kinderen?’

‘Geen kinderen, geen man.’ Het klonk kortaf. Of leek dat maar zo?

Lotte zweeg.

Het was alsof Sabine haar ongemak voelde. ‘Laat de jouwe eens zien? Hoeveel heb je er?’

De twee puberzonen waren het begin van een geanimeerd gesprek over hun eigen jeugd. Het raakte Lotte dat Sabine nog met zoveel warmte sprak over vader, die inmiddels al zo lang geleden was gestorven. Ze vertelde van die keer dat ze helemaal in paniek was, vlak voor een wiskundeproefwerk. Bijna in tranen was ze met haar boeken bij Lotte thuis achterom gekomen. Maar vader had haar getroost en de sommen geduldig uitgelegd. En het had geholpen. Toen ze nog jonger waren, maakten de vaders samen vliegers voor de kinderen, wist Lotte dat nog?

Lotte lachte. Technisch gezien waren de vliegers van haar vader geweldig, maar voor het oplaten hadden ze toch echt de energiekere Klaas nodig. Wist Sabine nog hoe de vaders ieder in hun eigen huis voetbal keken en bij een goal hun enthousiasme deelden door op de gemeenschappelijke muur te bonzen? En nu waren ze allebei dood. Ze zou ook nooit vergeten hoe mooi Sabine dwarsfluit had gespeeld op de begrafenis van vader. Klaas, Sabines vader, was tien jaar geleden heel plots gestorven, ze kon zich niet eens herinneren wanneer. Eigenlijk kon ze zich er niets van herinneren, was er in die periode zo weinig contact tussen de families? Waar was hij aan overleden? Sabine keek haar niet aan en begon over de moeders.

‘Ik was altijd jaloers op de jouwe.’

‘Jij op de mijne?’ Lotte probeerde vergeefs in Sabines schitterogen van haar buurmeisje te kijken.

‘Ja, ze accepteerde je zoals je was. Ze liep niet luid te schreeuwen van de daken, hoe geweldig je wel was.’ Ze zuchtte.

‘Maar dat was ik ook niet. Ik was nooit goed genoeg.’

‘Jawel, je had ook talenten. Je bent nu zelfs redacteur van de grootste glossy. Ik heb nu mijn eerste tentoonstelling. Gearrangeerd door mijn moeder. Omdat ze de galeriehoudster kent. Nou ja, vader kende haar en je weet hoe mijn moeder is. Ze wil zo graag pronken met mijn werk. Ik had

natuurlijk nee kunnen zeggen toen ze ermee kwam, maar het biedt wel kansen. En ik wil wel graag van mijn werk leven.'

Ineens werd Sabine gehaast. Ze moest nu echt gaan, anders zou ze de laatste bus missen.

'Ik breng je wel.'

'Nee, nee, dat hoeft niet.'

Pas na lang aandringen gaf Sabine toe.

'Waar woon je?'

'Aan de Bierkade.'

Lotte was verbaasd. Aan die gracht stonden toch alleen pakhuizen? Niet een van de beste buurten van de stad.

'In een van die pakhuizen zijn ateliers voor kunstenaars. Niet te duur en ruim genoeg voor mijn werk. Ik verkoop nog niet veel.'

In de auto was het nog steeds een raadsel voor Lotte waar Sabine woonde. Ze zou het wel merken.

'Stop, hier is het.'

Lotte keek naar de pakhuizen. Ze begreep het nog steeds niet, maar Sabine wees de andere kant op. Naar een woonboot.

Na het afscheid reed Lotte even later naar huis. Het was gezellig geweest, maar de vroeger zo openhartige Sabine had haar deur slechts op een kier gezet. Dat had de journalist in haar gewekt.

Het was stil in Oudenhaeghe. Lotte slenterde langs de schilderijen. Ze hadden vaak iets mysterieus dat haar boeide. Wat Lotte vooral zocht was licht, maar dat vond ze in geen van de kunstwerken.

'Dag Lotte.' Christa stond ineens naast haar met een glas in haar hand. 'Het is sluitingstijd, maar je mag nog wel even rustig kijken. Je artikel was mooi, dankjewel. Wat vind je van Sabines werk?'

'Er zit iets raadselachtigs in.'

'Depressieve kunstenaars maken vaak indrukwekkende kunstwerken.'

Lotte beet op haar lip, slikte haar verbazing in.

'Het zit in de genen. Arme Klaas, arme Sabine. Ik doe dit voor hem.' Christa kijkt voor zich uit, knipperde met haar ogen, beet op haar lip en liep zonder nog iet te zeggen naar de trap.

Met nog meer vragen dan antwoorden, verliet Lotte de galerie. Hir kon ze niet tegen. Wat was er gebeurd. Ze reed naar de Bierkade, parkeerde de auto in een van de parkeerhavens bij de pakhuizen.

Toen ze aan de overkant van de straat aan de gracht stond, ging de deur van Sabines woonboot open.

Met driftige stappen stampte een vrouw de loopplank over. José. Ze leek niets of niemand te zien. Haar gezicht was rood, ze mopperde in zichzelf. Geobsedeerd door haar eigen kwaadheid, liep ze Lotte straal voorbij.

Lotte liep over de plank naar de deur van de woonboot. Ze klopte maar kreeg geen antwoord. Zachtjes opende ze de deur, bleef in de opening staan. Ze zag niets in de schemerige ruimte.

‘Ga weg, ga weg.’ Kennelijk had Sabine haar toch gehoord. ‘Ik doe het niet, ik wil je nooit meer zien!’ Haar stem sloeg over. ‘Ik laat me niet meer gek maken door je. Als je me nog een keer met me bemoeit, stap ik er ook uit.’

Lotte versteende. Dan liep ze naar Sabine toe.

Die zat op een houten stoel met haar rug naar haar toe, haar hoofd tussen haar opgetrokken knieën.

Ze legde haar hand op Sabines schouder. ‘Sabine, het is Lotte.’

Sabine had gehuild, daarna vooral gezwegen. Uiteindelijk was Lotte opgestaan, had gezegd dat ze altijd bereid was te luisteren en was vertrokken.

Op weg naar huis stopte ze bij de drogist. De tandpasta was thuis op. In de rij rook ze lavendel, moeders lievelingsgeur. Op de toonbank stonden in cellofaan verpakte, rieten cadeaumandjes met hartvormige toiletzeepjes. Ze schoof een mandje naast de tandpasta om mee af te rekenen. Op weg naar huis zou ze even bij moeder stoppen.